

Naam: _____

De globale verhaallijn ontdekken in een tekst (vraag 3, 4)
Oorzaak-gevolgrelaties aangeven (vraag 5)
Het doel van het hoofdpersoon aangeven (vraag 6)
Je mening geven over een fragment en die mening staven met argumenten (vraag 7)
Het woordenboek gebruiken om extra info op te zoeken (vraag 8)
Verkennde inhoudsvragen beantwoorden (vraag 9b)

1 Lees aandachtig deze tekst. Beantwoord dan de vragen.

Dot is zes en heeft het gehad.
 Ze heeft het gehad met een heleboel dingen:

- met het simpele appartement waar ze in woont, dat niet één torentje heeft.
- met haar oudere zus Bes, die beweert dat prinses niet iets is wat je kunt worden.
- met haar ouders, die haar vraag om voortaan aangesproken te worden als 'prinses Dot' beantwoorden met een schamper lachje.
- met haar hondje Flok, dat steevast weigert op zijn kussen te blijven zitten (en in plaats daarvan op het tapijt plast).

De snelle blauwbloedtest

Wil jij weten of jij ook een prinses bent? Je kunt jezelf expres stoten aan een scherpe hoek van een tafel en kijken of je een blauwe plek krijgt. Maar er is ook een snelle en minder pijnlijke methode. Kijk goed naar de binnenkant van je polsen. Zie je je aders door je huid heen schemeren?

- ☐ Zijn ze paars? Dan heb je te veel aubergines gegeten.
- ☐ Zijn ze groen? Dan heb je te lang in het gras gelegen.
- ☐ Zijn ze zwart? Dan ben je een boef!
- ☐ Zijn ze blauw? Proficiat, je bent een prins of prinses.

Dat plassen kan sowieso niet voor de hond van een prinses. Zodra er blauw bloed in het spel is, wordt er niet geplast, nooit. Niet door prinsessen en niet door hondjes. Plassen is meer iets voor gewone mensen (en hun huisdieren).

Het bloed wil Dot verder onderzoeken. Ze weet bijna zeker dat het hare een beetje blauw is. Laatst stootte ze haar knie en wat gebeurde er? Er verscheen een blauwe plek. Is dat niet duidelijk genoeg dan?

Naam: _____

Niet dat Dot haar vader en moeder zo verschrikkelijk vindt. Ze zijn gewoon zo ... gewoon. Als ik een prinses ben, dan zou papa koning moeten zijn, denkt Dot.

Ze kijkt naar papa. Hoe hij in de stoel ligt te snurken. Druppeltjes speeksel glijden uit zijn mond. Is dat een koning? Ik dacht het niet, zucht Dot.

Ze bespiedt mama. Die staat te koken. Haar wangen zijn paars. Op haar jurk zit een vlek. Haastig staat ze in de pan te roeren. Niet bepaald stijlvol.

En dan haar zus. Bes is twaalf en weet alles beter. Maar, vindt Dot, het is niet omdat je twee keer zo oud bent als iemand anders, dat je per se alles allemaal beter weet. Sommige dingen weet je misschien wel helemaal niet.

Toen Dot aan Bes vertelde dat ze prinses wil worden, barstte Bes in lachen uit. Geen voorname lach, vond Dot. Meer een lach voor iemand die niet van adel is. En dat ook nooit zal worden.

"Prinses, dat ben je of dat ben je niet!", proestte Bes. "Jij bent het niet en je kunt het dus ook niet worden."

Dot weet zeker van wel.

En dat zal ze bewijzen ook.

Ze denkt diep na.

Zo diep dat er een frons tussen haar wenkbrauwen zit.

"Niet doen!", zegt ze streng tegen haar spiegelbeeld.

Prinsessen fronsen niet, daar krijgen ze een verfrommeld gezicht van.

De vraag is: hoe wordt een meisje dat per ongeluk in een gewoon gezin terecht is gekomen een echte prinses?

Een échte prinses herken je aan:

 haar muiltjes, van glas of zilver;

 haar jurk, die zo blinkt dat gewone mensen zichzelf erin weerspiegeld zien;

 haar kroontje van diamanten, edelstenen (of als het echt niet anders kan, halfedelstenen);

 haar juwelen (blinken net zo als de jurk);

 haar haren (zo lang als vijf broden na elkaar);

 haar huid, zo zacht als de schil van een abrikoos (een verse en geen gedroogde);

 haar stem alsof iemand (heel voorzichtig) tegen een kristallen glas heeft getikt;

 haar loopje (elegant);

 haar manieren (heel goed).

Meer lezen?

Hoe word ik prinses?

Kristien In-'t-Ven en Linda Groeneveld
Lannoo, 2012

Naam: _____

a Wie is het hoofdpersoonage?

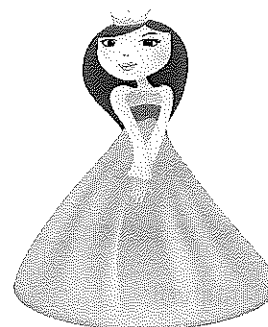
b Verklaar: "Ze heeft het gehad met een heleboel dingen." Duid het juiste antwoord aan.

- ☐ Ze houdt van heel veel dingen.
- ☐ Ze is een aantal dingen beu.
- ☐ Ze bezit veel dingen.
- ☐ Ze maakt zich vreselijk ongerust over een heleboel dingen.

c Welke mensen/dieren behoren tot haar gezin? Schrijf ze op.

d Dot vindt dat haar gezinsleden duidelijk niet tot een koninklijke familie behoren. Geef bij elk van de vier gezinsleden een argument waarom dat niet zo is.

e Wat is Dot haar doel? Wat houdt haar voortdurend bezig?
Of ... wat is de hoofdverhaallijn van de tekst?

f "Als je van adel bent, dan heb je geen rood bloed, maar _____ bloed."
Er zijn volgens Dot twee manieren om te weten te komen of je van adel bent.
Schrijf ze op.

g Voer zelf de minder pijnlijke methode uit en schrijf welke kleur jouw bloed heeft en wat het besluit is.

Naam: _____

- h Hoe herken je een prinses?
Geef drie voorbeelden.

- i Wat kun je zeggen over de tekst? Kleur een bolletje en schrijf erbij waarom.

- ☐ griezelig, want _____
☐ grappig, want _____
☐ kinderachtig, want _____
☐ spannend, want _____
☐ saai, want _____
☐ hilarisch, (heel grappig) want _____

- j Verklaar deze woorden. Gebruik eventueel een woordenboek.

schamper: _____

schemeren: _____

stijlvol: _____

voornaam: _____

per se: _____

adel: _____

muiltjes: _____

Naam: _____

De zender(s) en ontvanger(s) aanduiden (vraag 1, 2)
Info verzamelen door gerichte vragen te stellen: wie, wat, waar, wanneer, hoe ... (vraag 9a)

- 2** Onlangs kreeg Dot deze uitnodiging in haar bus. Bekijk ze aandachtig. Beantwoord de vraagjes.

*In opdracht van de Koning en de Koningin,
heeft de Grootmaarschalk van het Hof
de eer Mevrouw Dot uit te nodigen
op het huwelijk van Prins Romeo en Mevrouw Frida,
gevolgd door een receptie in het Paleis voor Schone Kunsten
te Brussel op vrijdag 11 april om 12.00 uur.*

Stadskledij verplicht.

- a Is de uitnodiging volledig? Vul aan.

- Waar? _____
- Wanneer? _____
- Aan wie (ontvanger)? _____
- Door wie (zender)? _____
- In opdracht van ... _____

- b Wat wil dat zeggen: 'in opdracht van'?

Naam: _____

c Is de boodschap duidelijk? Kruis aan.

☐ ja

☐ nee

Indien ja, wat is de boodschap precies?

Indien nee, waarom is de boodschap niet duidelijk?

d Waarom staat er onderaan 'stadskledij verplicht'?

e Wat vind je van de lay-out?

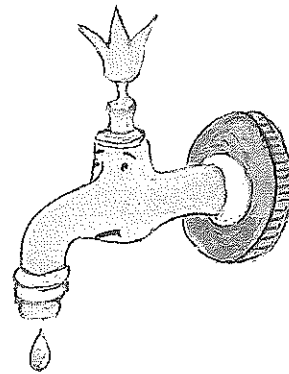

Naam: _____

De globale verhaallijn ontdekken in een tekst (vraag 3, 4)
Oorzaak-gevolgrelaties aangeven (vraag 5)
Het doel van het hoofdpersoon aangeven (vraag 6)
Je mening geven over een fragment en die mening staven met argumenten (vraag 7)
Het woordenboek gebruiken om extra info op te zoeken (vraag 8)
Verkennde inhoudsvragen beantwoorden (vraag 9b)

1 Lees deze tekst. Beantwoord dan de vragen.

Dot zit in haar kamer.
 Ze wist niet dat ze zo hard kon huilen.
 Het kraantje met tranen wil maar niet dicht.
 Ze heeft de deur op slot gedaan.
 Toen heeft ze een stoel voor de deur geschoven.
 Daarbovenop komt nog een stoel.
 Niemand komt erin.
 En zij wil er nooit meer uit.

Ze heeft zich uitgesloofd om prinses te worden.
 Er is niets wat ze niet heeft geprobeerd.
 Ze heeft echt haar best gedaan.
 Maar alles zat tegen.
 Ze heeft geen jurk, geen juwelen, haar haar is kort, haar personeelslid is een dier
 en de prins is bang voor haar. Ze heeft er genoeg van.

Bes heeft vast gelijk.
 Prinses is niet iets wat je kunt worden.
 Je bent het of je bent het niet.
 En zij is het dus blijkbaar niet.
 Ze geeft het op.
 Alles is voorbij.

Er wordt op haar deur geklopt.
 "Ga weg!", roept Dot.
 "Maar ik ben de prins", zegt een zachte stem.
 Dot gaat naar de deur en drukt haar oor ertegen.
 "Kom je mee?", vraagt de prins.
 "Wat voor prins?", mompelt Dot bedrukt.
 "De prins op het witte paard."

Naam: _____

De kans dat er een paard in de gang staat, lijkt haar niet groot.
Maar ze is toch wel een béétje nieuwsgierig.
Ze verschuift één stoel. Dan de tweede stoel.
Door de deur vraagt ze: "Ben je echt een prins?"
"Zowaar als ik hier sta", zegt de stem.

Ze doet de deur open.
Daar staat haar vader met een bezemsteel tussen zijn benen.
Voordat ze de deur weer dicht kan gooien, zegt hij: "Prinses, ik kom je halen.
Stap maar op mijn paard."

Terwijl haar vader doet alsof hij paardrijdt, komt Dot aarzelend achter hem aan.
Ze vraagt zich af wat dit te betekenen heeft. Ze heeft geen zin in een van papa's
flauwe grapjes. Niet nu. Maar voordat hij zijn paard op stal zet, doet hij de deur
naar de woonkamer open.

Dots mond valt open. Op tafel staat een taart met
roze marsepein.
Achter de taart zit het lachende gezicht van mevrouw
Macaron.

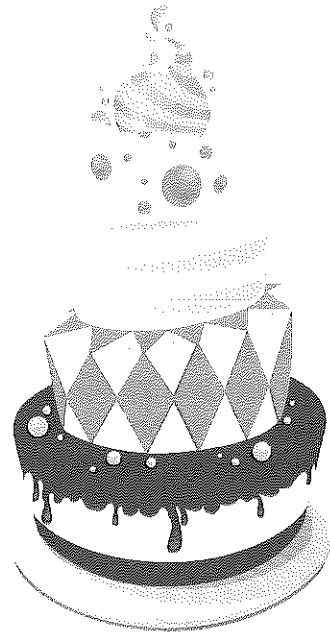
Mama komt naar haar toe en zegt: "Prinses,
zou je dit even willen passen?" Ze laat een
adembenemende, roze jurk met veel glitters zien.
"Deze heb ik voor je gemaakt. Hij past bij de taart.
Want zoals ik van mevrouw Macaron hoorde, moet
de kleding passen bij wat je eet."

Bes komt aanwandelen met een dienblad vol
aardbeienmilkshakes, op de voet gevolgd door Flok,
die een roze sjaal draagt.

"Op je gezondheid, prinses", zegt Bes.
Ze grijnst wel een beetje, maar Dot besluit dit door de vingers te zien.
En opa is er ook!
"Ik zal de afwas doen!", stelt hij voor.

Dot gooit haar kleren op een hoopje en trekt de jurk aan die mama haar heeft
gegeven. Hij zit perfect. Mevrouw Macaron heeft haar hele achttiendelige
servies meegebracht. Dot mag een kopje uitkiezen. En ze krijgt een groot stuk
prinsessentaart. Verbluft kijkt ze naar iedereen aan tafel. Ze kan het nauwelijks
geloven!

Terwijl ze een hapje van de taart neemt, doet ze haar best om geen ongewenste
geluiden te maken. Ze probeert ook om geen vlekken te maken op haar jurk.

Naam: _____

Mama zegt: "We begrijpen dat het moeilijk is voor een prinses om bij gewone mensen te wonen. Maar we zouden het toch leuk vinden als je bleef."
Dot kijkt alsof ze bereid is het te overwegen.

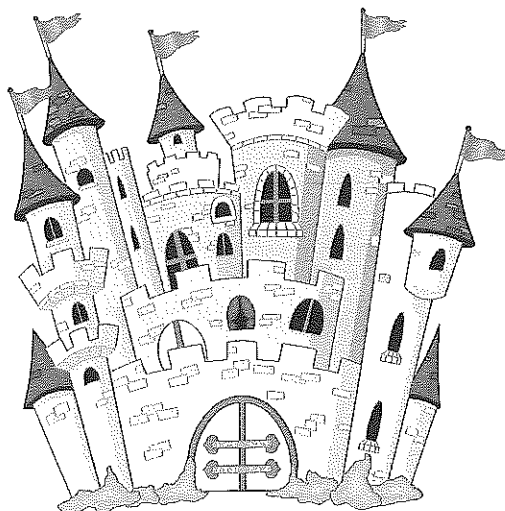
"Weet je," zegt mevrouw Macaron, "de prinses van Monaco heeft me vroeger wel eens verteld dat het aan het hof ook niet altijd zo leuk is."

"Hoe kan het nu slecht zijn in een paleis?", vraagt Dot met haar mond vol taart.

"Er zijn heel veel dingen die prinsessen aan het hof niet mogen. En heel veel dingen die ze juist wel moeten."

"Wat dan?"

"Ze mogen niet praten met hun mond vol taart, ze mogen niet fronsen, gapen of morsen, ze mogen niet met gewone kinderen spelen, ze mogen nooit naar buiten zonder bewakers ..."

Dot denkt na. Ze wil wel met Roosje kunnen spelen. Ze wil wel kunnen gapen als ze heel moe is. En ze wil ook bij opa langs kunnen gaan zonder bewakers die haar overal achtervolgen. En trouwens, ze wil ook wel eens wild kunnen ravotten. En alleen maar zwaaien naar de mensen als ze er zin in heeft. En af en toe een stukje taart gaan eten bij mevrouw Macaron.

De hele verhuizing naar een paleis lijkt haar ook wel een hoop gedoe.

"Het is goed. Ik blijf", zegt Dot. "Op één voorwaarde."

"En die is?", vraagt mama.

"Dat we elke dag eten."

Iedereen lacht.

Behalve Dot.

"Beloofd", zegt papa.

Meer lezen?

Hoe word ik prinses?

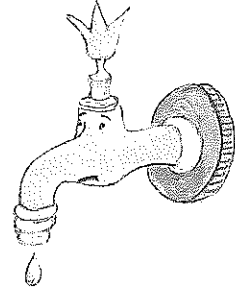
Kristien In-'t-Ven en Linda Groeneveld
Lannoo, 2012

Naam: _____

a Wie is het hoofdpersonage?

b Wat betekent deze tekening, denk je?

c Welke personages behalve Dot komen nog voor in het fragment?

e Hoe proberen ze Dot op te beuren?

_____	:	_____
_____	:	_____
_____	:	_____
_____	:	_____
_____	:	_____
_____	:	_____

f Waarom is de jurk roze?

Naam: _____

g Verklaar deze zinnen en woorden. Als je de betekenis niet kent, mag je een woordenboek gebruiken.

iets door de vingers zien: _____

zich uitsloven: _____

alles zit tegen: _____

zowaar: _____

het hof: _____

wees blij met kleine dingen: _____

h Wat bedoelt mama met: "We begrijpen dat het moeilijk is voor een prinses om bij gewone mensen te wonen. Maar we zouden het toch leuk vinden als je bleef."

i Wat wil Dot voortaan elke dag eten, denk je? _____

j Wat vind je van deze affiche? Wat heeft ze volgens jou met het verhaal te maken?

Naam: _____

De zender(s) en ontvanger(s) aanduiden (vraag 1, 2)
Info verzamelen door gerichte vragen te stellen: wie, wat, waar, wanneer, hoe ... (vraag 9a)

- 2** Deze uitnodiging kreeg Dot onlangs in haar brievenbus. Bekijk ze aandachtig. Beantwoord dan de vragen.

Mejuffrouw Dot en haar ouders
 Hoge Toren 125
 1000 Brussel

Gent, 17 maart

Geachte heer, mevrouw, mejuffrouw

Met het schrijven van 3 maart deelde ik u mee dat u tot de gelukkigen behoort die op 11 april het concert ter gelegenheid van het huwelijk van Z.K.H. Prins Felipe en mejuffrouw Laetitia mogen bijwonen in het Paleis der Schone Kunsten in Oostende.

Vanaf 16.30 – ten laatste 17.00 uur – wordt u verwacht in het Provinciehuis in Oostende, in de Koninklijke Laan 1. Wij zorgen voor de verplaatsing naar het Paleis der Schone Kunsten waar het concert zal plaatsvinden.

De dienst Protocol van het Hof verzoekt uitdrukkelijk geen bloemen of geschenken mee te brengen. Ook het nemen van foto's zal niet worden toegestaan.

Uw bijzondere aandacht wordt erop gevestigd dat u in het bezit dient te zijn van uw paspoort en uw persoonlijke uitnodiging die u door het Hof toegestuurd werd.

H. Fernandez

- a Is deze uitnodiging volledig? Beantwoord de vragen:

- Waar is het concert? _____
- Waar worden ze verwacht? _____
- Wanneer is het concert (datum)? _____
- Wanneer worden ze verwacht (datum en uur)? _____
- Aan wie is de brief gericht (ontvanger)? _____
- Door wie is de brief verzonden (zender)? _____

Naam: _____

b Wat is de boodschap?

c Wat moet Dot zeker meenemen?

d Wat vind je van de lay-out?

e Dot moet eerst in haar agenda kijken of ze geen andere plannen heeft die dag.

april			
		voormiddag	namiddag
1	M	Joepie!!!	
2	D		
3	W	17.00 thee drinken bij Roosje	
4	D		
5	V	} naar zee!	
6	Z		
7	Z		
8	M		
9	D		
10	W	Roosje is jarig! Feestje!	
11	D	12.00 u. tandarts	
12	V		
13	Z		
14	Z		
15	M		
16	D		
17	W		
18	D		
19	V		
20	Z		
21	Z		
22	M		
23	D		
24	W	vrije dag: spelen bij opa!	
25	D		
26	V		
27	Z		
28	Z		
29	M	sportdag, bah!	
30	D		

Naam: _____

- De dag van het concert heeft ze al iets anders te doen. Wat?

- Is het voor haar mogelijk om naar het concert te gaan? Waarom (niet)?

- g Dot wil voor de dag van het concert een planning maken. Schrijf bij elk uur een activiteit. Denk na wat een kind van zes jaar allemaal doet om haar dag te vullen. Wees creatief!

9.00 uur: _____

10.00 uur: _____

11.00 uur: _____

12.00 uur: _____

13.00 - 15.00 uur: _____

16.00 uur: _____

17.00 - 18.00 uur: _____

19.00 uur: _____

20.00 uur: _____

Naam: _____

De belangrijkste gegevens in trefwoorden noteren (vraag 1a)**Inleiding:** Een inleiding is kort en moet de lezer nieuwsgierig maken.**Midden:** Je werkt het onderwerp zo goed mogelijk uit. Schrijf alles wat je te vertellen hebt: geef voorbeelden en extra informatie.**Slot:** In het slot rond je je onderwerp af. Een slot is kort. Het kan een besluit of een samenvatting zijn. Maak duidelijk dat dit het einde is.**Voor het schrijven****1** Lees dit inleidend tekstje.

We zaten in de klas en leerden over de Tachtigjarige Oorlog.

Die begon in 1568 en hield op in 1648.

We moesten een opstel schrijven. We moesten ons inbeelden dat we een kind waren dat leefde tijdens de Tachtigjarige Oorlog. Ik had medelijden met iemand die geboren was in 1568.

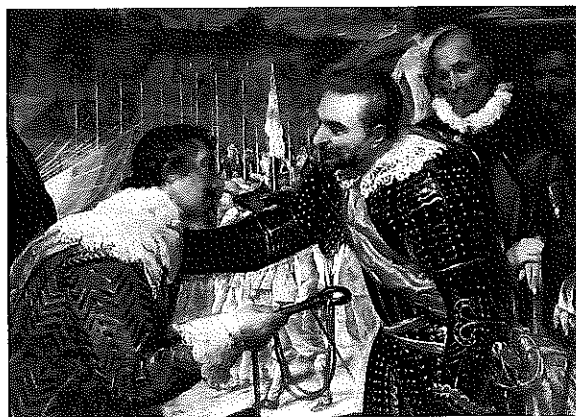
Die zat zijn hele leven in een oorlog.

Een meisje uit mijn klas begon zo:
Het is nu de Tachtigjarige Oorlog.

Dat klopte niet.

Als je middenin een oorlog zit, kun je niet weten hoe lang die gaat duren en hoe ze die later zullen noemen.

Ze streepte de zin door en schreef:
Het is nu oorlog. We weten niet hoe lang die gaat duren. Ik hoop niet tachtig jaar of zo.

Naam: _____

Beeld je in dat er nu een oorlog zou uitbreken en je moet samen met je gezin vluchten. Je schrijft in de tegenwoordige tijd alsof het nu gebeurt.

- a Brainstorm. Vul het schema aan met sleutelwoorden. Je moet nog geen zinnen schrijven.

Inleiding	Waarom moet je vluchten? _____ _____ _____
Midden	Wat neem je mee? _____ _____ Hoe neem je het mee? (auto, fiets, te voet ...) _____ _____ Wie gaat er mee? _____ _____ Waar gaan jullie naartoe? _____ _____ Welke hindernis komen jullie tegen? _____ _____ Hoe omzeilen jullie de hindernis? _____ _____ _____
Slot	Waar zijn jullie uiteindelijk terechtgekomen? Hoe ziet je leven er daar uit? _____ _____ _____

Naam: _____

Een antwoord geven op de vragen in de inleiding, in het midden, in het slot (vraag 1b)
Een duidelijke verdeling in (drie) alinea's hanteren: een inleiding, een midden en een slot (vraag 1b)
Spellingregels respecteren (vraag 1b)
Een moeilijk geformuleerde zin herschrijven (vraag 1c)

Tijdens het schrijven

- b Schrijf je ideeën uit in volledige zinnen. Gebruik een los blad of werk in je kladschrift.

Na het schrijven

- c Klaar? Herlees je kladwerk en breng verbeteringen aan. Gebruik deze checklist!

In mijn inleiding staat waarom ik moet vluchten.	☐
In mijn slot staat waar ik terechtgekomen ben en hoe mijn leven er daar uitziet.	☐
Ik heb alle werkwoorden goed nagekeken.	☐
Mijn zinnen zijn niet te lang.	☐
Ik schreef een slecht gebouwde zin opnieuw.	☐
Ik heb overal leestekens gebruikt.	☐
De tekst is duidelijk ingedeeld: een inleiding – een midden – een slot.	☐
Het middendeel telt meer dan één alinea.	☐

-
- This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Naam: _____

De belangrijkste gegevens in trefwoorden noteren (vraag 1a)**Voor het schrijven**

Lees dit inleidend tekstje.

We zaten in de klas en leerden over de Tachtigjarige Oorlog.
Die begon in 1568 en hield op in 1648.
We moesten een opstel schrijven. We moesten ons inbeelden dat we een kind waren dat leefde tijdens de Tachtigjarige Oorlog. Ik had medelijden met iemand die geboren was in 1568.
Die zat zijn hele leven in een oorlog.

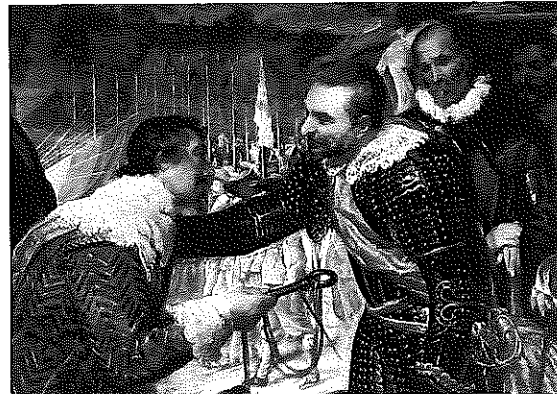
Een meisje uit mijn klas begon zo:
Het is nu de Tachtigjarige Oorlog.

Dat klopte niet.

Als je middenin een oorlog zit, kun je niet weten hoe lang die gaat duren en hoe ze die later zullen noemen.

Ze streepte de zin door en schreef:

Het is nu oorlog. We weten niet hoe lang die gaat duren. Ik hoop niet tachtig jaar of zo.

Beeld je in dat er op dit moment oorlog uitbreekt en je moet samen met je gezin vluchten. Je schrijft in de tegenwoordige tijd alsof het nu gebeurt.

Je schrijft in de **inleiding** waarom je moet vluchten. De inleiding bestaat uit één alinea.

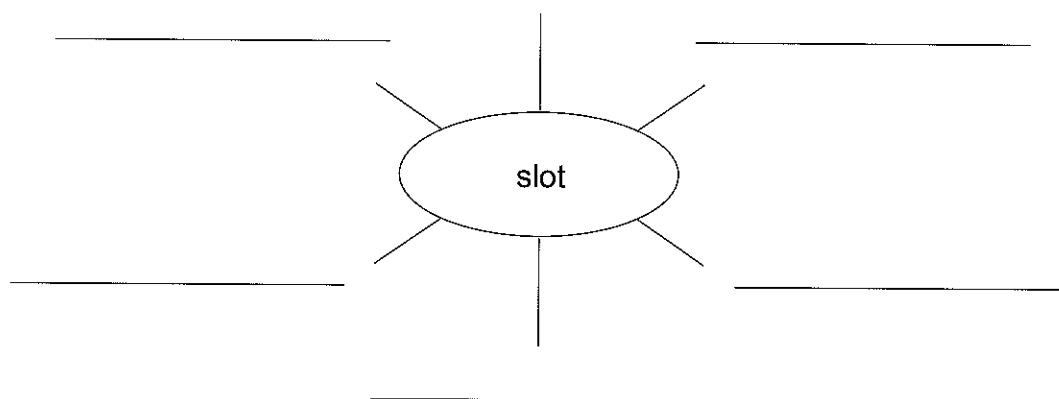
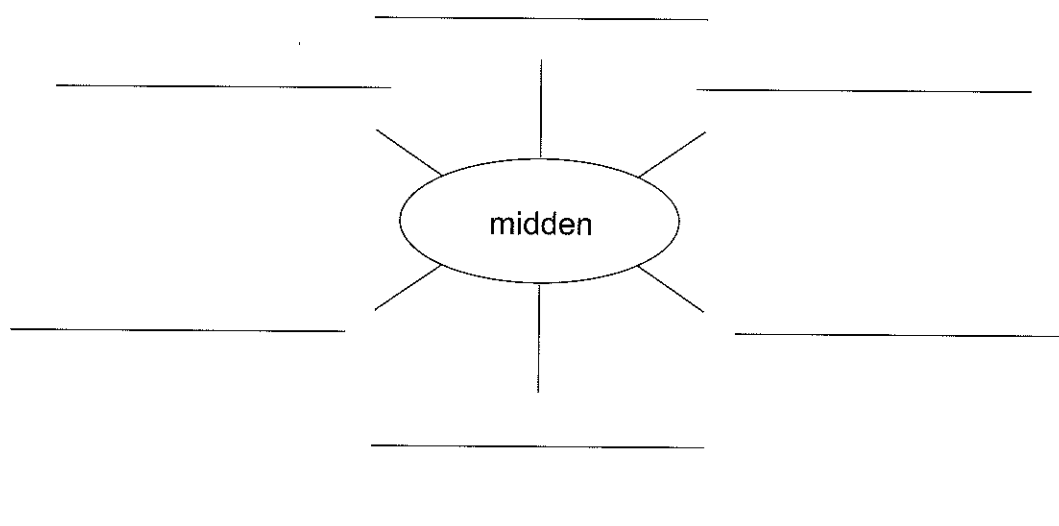
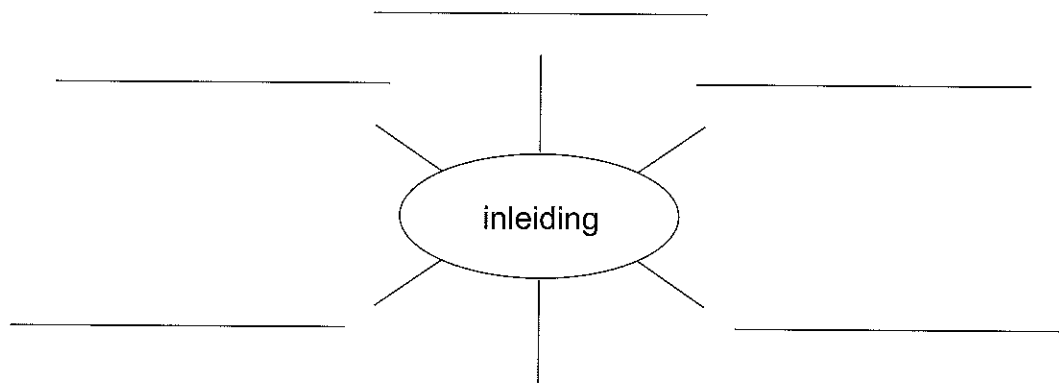
In het **midden** van je verhaal schrijf je wat je allemaal meeneemt en waarmee je reist. Wie gaat er allemaal mee en waar gaan jullie naartoe? Om het geheel spannend te maken verzin je hindernissen die je tegenkomt op de weg. Het midden van het verhaal bestaat ten minste uit drie alinea's.

In het **slot** van je verhaal beschrijf je waar jullie uiteindelijk terecht zijn gekomen. Het slot bestaat uit één alinea.

Naam: _____

- a Brainstorm! Schrijf bij elke woordspin trefwoorden die je wilt gebruiken in dat deel van je verhaal.

Naam: _____

Een antwoord geven op de vragen in de inleiding, in het midden, in het slot (vraag 1b)
Een duidelijke verdeling in drie alinea's hanteren: een inleiding, een midden en een slot (vraag 1b)
Spellingregels respecteren (vraag 1b)
Een moeilijk geformuleerde zin herschrijven (vraag 1c)

Tijdens het schrijven

- b Schrijf nu je verhaal uit in het klad. Schrijf correct gebouwde zinnen. Maak gebruik van de trefwoorden die je bij de brainstorm noteerde. Veel schrijfplezier!

Na het schrijven

- c Klaar? Herlees je kladwerk en breng verbeteringen aan. Gebruik deze checklist!

Ik schreef een goede inleiding. Ik schetste kort de beginsituatie.	☐
In het slot rondde ik mijn verhaal netjes af.	☐
Ik heb alle werkwoorden goed nagekeken.	☐
De zinnen zijn niet te lang.	☐
De zinnen zijn correct gebouwd.	☐
Ik heb overal leestekens gebruikt.	☐
De tekst is ingedeeld in drie duidelijke delen: een inleiding – een midden – een slot	☐
Het midden is verdeeld in minstens drie alinea's.	☐

Naam: _____

Passend woordgebruik hanteren (vraag 1, 2)

- 1** Kies uit: *betwisten, erfenis, vermoorden, fortuin, testament, dagboeken, testament*.
Je mag voor deze oefening de woordenschatclips in je taalboek en werkschrift gebruiken.

Miljonair laat dochters 1 euro na

Een steenrijke dame laat haar dochters elk 1 euro na. De vrouw beschuldigde haar dochters ervan, hun grootmoeder vermoord te hebben.

Valérie Rocher, die vorig jaar op 81-jarige leeftijd overleed, stond aan het hoofd van een groot familiebedrijf, maar was duidelijk niet van plan om het fortuin binnen de familie te houden. Ze schreef in haar _____ dat haar dochters het moeten stellen met 1 euro.

Het grootste deel van haar _____ gaat naar SOS Kinderdorpen.

Samenzwering

De verdeling van de _____ komt er nadat Valérie Rocher haar drie kinderen ervan beschuldigde samen te spannen om hun grootmoeder te _____. Het is echter niet meteen duidelijk waarom ze dat dacht. De oma in kwestie, Delores De Saegher, overleed jaren geleden in een verzorgingstehuis. Er zijn geen gegevens over haar dood.

De dochters, Sanne, Samantha en Leny, krijgen wel elk een derde deel van de juwelen van hun moeder. Al is daar een vreemde voorwaarde aan verbonden: alledrie moeten ze een aantal vragen uit hun moeders _____ (die tussen 1974 en 1981 werden geschreven) correct beantwoorden.

Naam: _____

Waanvoorstellingen

De dochters _____ het testament en zijn niet van plan om zich bij de verdeling neer te leggen.

Een van de dochters zegt dat haar moeder door haar 'waanideeën' niet in staat was om haar erfenis op een goede manier te verdelen, waardoor het _____ ongeldig is.

- 2** Vervang de onderstreepte woorden door één woord uit de woordenschatclips.

Hij heeft zijn ongelijk toegegeven.

De trainer is niet van plan zijn voetballertjes aan een streng onderzoek te onderwerpen.

Hij kan het probleem moeilijk onder woorden brengen.

Ik weet dat uw persoonlijke vrijheid erg belangrijk is voor u.

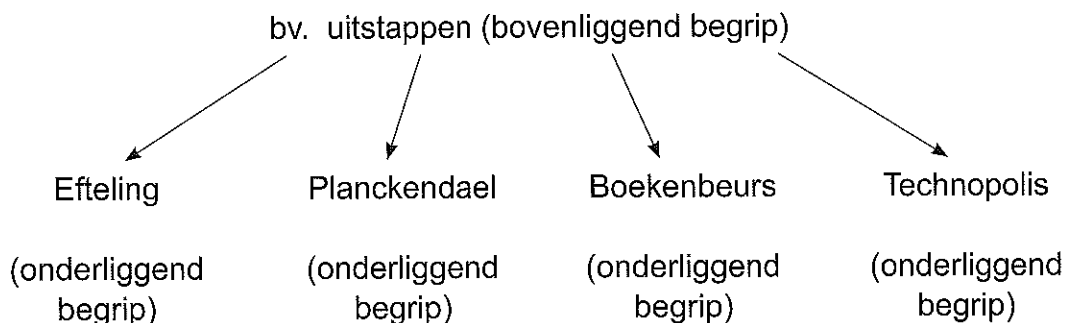
Ik wil me aanmelden als gebruiker van een netwerk, maar ik krijg een foutmelding.

Naam: _____

Boven- en onderliggende begrippen in een schema zetten (vraag 3)

Met een bovenliggend begrip duid je de verzamelnaam aan voor een reeks andere begrippen. Dat zijn dan de onderliggende begrippen.

- 3** Zoek het bovenliggend begrip en de tien onderliggende begrippen. Maak er een schema van.

Heel wat kinderen hebben huisdieren: een hond of een kat, een konijn of een schildpad, een kanarie, een goudvis of een cavia. Sommigen hebben zelfs een slang in huis en anderen hebben dan weer muizen of vlooien, of ze dat nu willen of niet. Misschien heb je er wel jaren om moeten zeuren voor je je lievelingsbeest kreeg.

Naam: _____

- 4** Vul onderstaande schema's aan met boven- en onderliggende begrippen. Vind ze in de tekst, tenzij er staat dat je er zelf een moet verzinnen.

Met je vinger in de neus

Zodra we geboren worden, leren we mensen kennen. De eersten zijn natuurlijk onze ouders, onze zussen en broers, oma en opa, ooms en tantes. En daarna ontmoeten we weer andere kinderen en volwassenen, in de crèche, op school, in de sportclub en de jeugdvereniging. Of we dat nu willen of niet, we ontmoeten voortdurend nieuwe mensen en hoe we dat doen, is best wel belangrijk.

Ken je de uitdrukking: 'een eerste indruk maak je maar één keer?' Dat wil zeggen dat je, als je iemand voor het eerst ontmoet, maar beter geen mal, maar een goed figuur slaat. Want die eerste indruk bepaalt hoe mensen later over je gaan denken. Als je bijvoorbeeld net in je neus stond te peuteren toen je beste vriend zijn lieftallige nichtje aan je voorstelde, zal zij nog een hele tijd aan jou denken als aan die vieze jongen met zijn vinger in zijn neus. Had je op dat moment toch maar heel cool door je weelderige haardos gestreken ...

Als je een échte stijlster wilt zijn en door iedereen bewonderd wilt worden, dan kun je maar beter leren om een fantastische en onvergetelijke eerste indruk te maken.

Knuffelen of neuzen neuzen?

Als mensen elkaar tegenkomen, begroeten ze elkaar. Hier in het westen geven volwassenen elkaar meestal een hand. Ook jongeren, zelfs kinderen, groeten elkaar steeds vaker door elkaar de hand te geven. Dat 'handjes schudden' stamt nog uit de middeleeuwen. Zo lieten mensen elkaar zien dat ze geen wapen in de hand hadden en met goede bedoelingen kwamen.

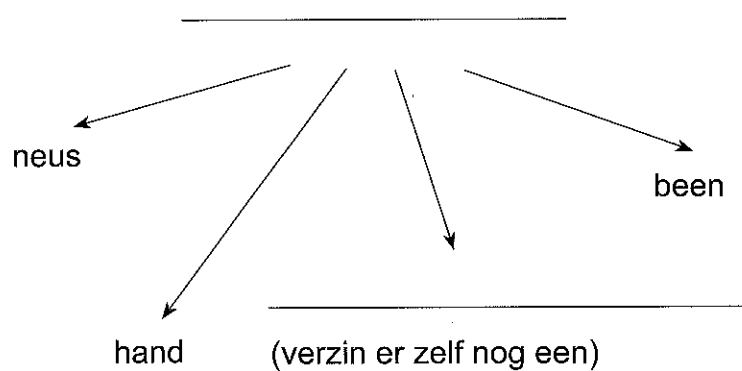
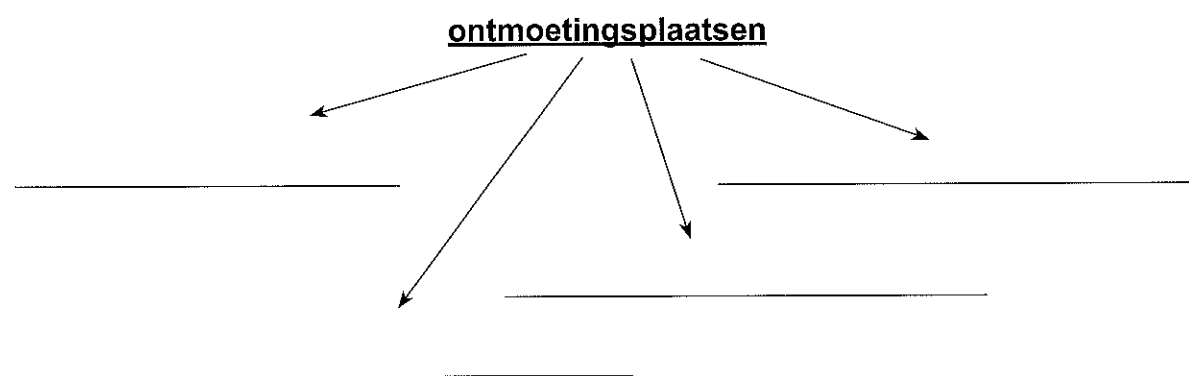
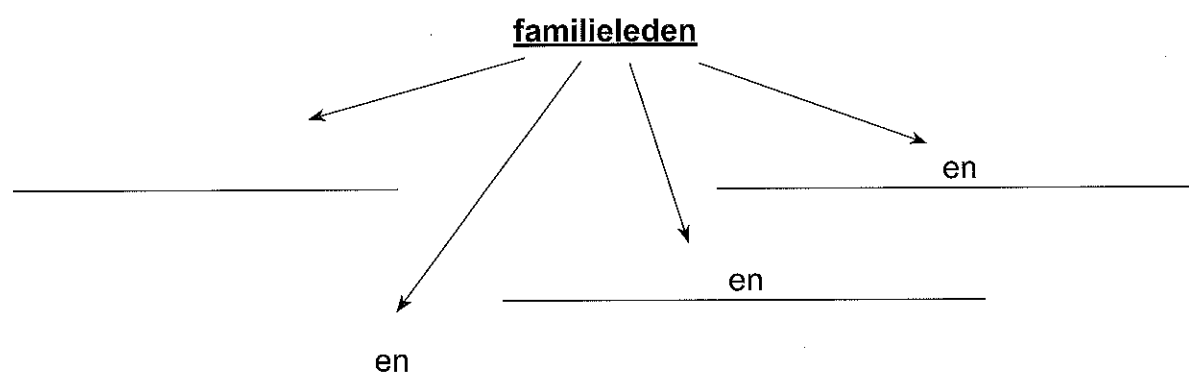
In Nieuw-Zeeland verwelkomen de Maori elkaar door de neuzen tegen elkaar te wrijven.

Bron: Stefaan Van Laere & Do Van Ranst, *Met je vinger in je neus*, Davidsfonds/Infodok, 2007.

Naam: _____

Naam: _____

Synoniemen geven (vraag 4)

Wat zijn synoniemen?

Soms bestaan er meerdere woorden om eenzelfde voorwerp, persoon, handeling ... te omschrijven.

Bv. *Anna loopt naar de woonkamer. Simon rent naar het salon.*

Eigenlijk doen ze allebei hetzelfde.

Woorden die ongeveer hetzelfde betekenen, noemen we synoniemen.

Extra info:

- Er zijn synoniemen voor werkwoorden, zelfstandige en bijvoeglijke naamwoorden.
- Woorden hebben een gevoelswaarde. We gebruiken niet om het even wat als synoniem.

Welk synoniem je gebruikt, hangt af van de context, sfeer, situatie, gesprekspartner ...

- Er zijn ook synoniemen die de toestand 'mooier voorstellen'. Dat zijn eufemismen.

Bv. *Gisteren hebben we opa naar zijn laatste rustplaats gebracht.*

= *Gisteren hebben we opa begraven.*

- 5** Zoek voor de onderstreepte woorden telkens een synoniem.
Je mag je woordenboek gebruiken.

In chique restaurants zijn glazen, borden, messen, vorken en lepels op een heel speciale manier gerangschikt, maar thuis leggen we gewoon de vork links van het bord en het mes en de lepel rechts.

Bij een netjes gedekte tafel horen nette mensen, geen stelletje zoutzakken. Kaarsrecht en stokstijf zitten hoeft nu ook weer niet, maar zit wel netjes en dicht genoeg bij de tafel, zodat je eten niet uit je mond op de grond kan vallen. Dat je eten in je mond hoort, spreekt voor zich. Je brengt je bestek trouwens naar je mond en niet je mond naar je bestek. Da's een heel ander gezicht ...

Staat je lievelingsgerecht te dampen op tafel en loopt het water je in je mond? Stort je toch niet meteen als een hongerige wolf op je bord, maar wens je tafelenoten eerst smakelijk eten en val dan pas aan.

Naam: _____

Neem geen te grote happen en doe je mond alleen open als je er eten in stopt. Kauwen deden zelfs de middeleeuwen al met hun mondje dicht. Praten met volle mond is uit den boze.

Toon respect voor andermans eetgewoonten. Vegetariërs lach je niet uit en je vertelt beter niet hoe graag je pandabeer op grootmoeders wijze lust.

Bron: Stefaan Van Laere & Do Van Ranst, *Met je vinger in je neus*, Davidsfonds/Infodok, 2007

chique = _____

speciale = _____

nette = _____

bestek = _____

gerecht = _____

praten = _____

Naam: _____

Afleidingen vormen van een gegeven grondwoord (vraag 5)
Samenstellingen herkennen en vormen (vraag 6)

Wat zijn grondwoorden, samenstellingen en afleidingen?

We bedenken niet voor elk nieuw ding een nieuw woord.

In plaats daarvan voegen we bestaande woorden samen (bv. *muismat*, *kanariegeel*) of voegen we voor- en achtervoegsels toe (bv. *bruikbaar*, *waterachtig*).

Nu je dat weet, kan het je helpen om de betekenis van bepaalde woorden te achterhalen of om ze correct te schrijven.

Wat is een grondwoord?

Een grondwoord is de allerkortste vorm van een woord. Je kunt een grondwoord dus niet meer in afzonderlijke woorden splitsen.

Bv. *bus*, *tand*, *werk*, *tapijt*, *douche*

Wat is een samenstelling?

Als je grondwoorden samenvoegt, krijg je een samenstelling.

brood + *mager* = *broodmager*

sport + *artikelen* + *fabrikant* = *sportartikelenfabrikant*

Er zijn verschillende soorten samenstellingen, bv.

- met meerdere zelfstandige naamwoorden: *televisieaansluiting*, *netwerkkabel* ...
- met een bijvoeglijk naamwoord: *megaleuk*, *supersnel* ...
- met anderstalige delen: *harddisk*, *webcam*, *webmaster* ...
- met een afkorting: *tv-programma*, *cd-speler*, *USB-stick* ...
- met als eerste deel de stam van een werkwoord: *springplank*, *looprek* ...

Wat is een afleiding?

Een afleiding ontstaat als je aan een woord een voorvoegsel en/of een achtervoegsel toevoegt.

on + *eer* = *oneer*

ver + *werk* + ing = *verwerking*

aap + in = *apin*

Let op: voorvoegsels en achtervoegsels krijgen pas hun betekenis wanneer je ze combineert met een grondwoord.

Naam: _____

6 Zoek de juiste afleiding.

Kies uit deze voor- of achtervoegsels: *be, on, loos, ex, non, elijk, heid, baar, in*.

Je kunt ze allemaal maar één keer gebruiken.

Je mag doorstrepen wat je al gebruikt hebt.

zonder smaak: _____

vroegere man: _____

niet zeker: _____

zonder te stoppen: _____

vol met bloed: _____

aanwezig zijn: _____

te aanvaarden: _____

het trekt je erg aan: _____

vrouwelijke hertog: _____

7 Noteer de samenstellingen uit deze tekst in de tabel.

Aan het internet danken we ook de fantastische uitvinding van de e-mail. Toegegeven, érg handig en snel! Het is véél omslachtiger om een klassieke brief te versturen. Als stijlster wil je immers niet afgaan, dus je schrijft eerst je brief in het klad. Meteen de juiste woorden vinden én in de juiste volgorde op papier krijgen is maar weinig mensen gegeven. Dan schrijf je alles netjes over op je mooiste briefpapier. Brief in de envelop, postzegel erop, naar het postkantoor of de brievenbus en dan ... dagen wachten op een antwoord.

samenstellingen

Naam: _____

Passend woordgebruik hanteren (vraag 1, 2)

- 1** Gebruik een woord uit de woordenschatclips van thema 4.

toegeven = _____

toestaan = _____

hebbeding = _____

bevorderen = _____

bekrachtigen = _____

- 2** Vul het juiste woord in.

Ieder jaar eten we op kerstavond gevulde kalkoen, dat is _____.

Het _____ van dat huis heeft dringend een make-over nodig, zullen we de huisdokter bellen?

In deze map zit alles _____ de belastingen.

In deze tuin heb je veel te weinig _____, je hebt inkijk langs alle kanten.

Voor je op deze computer kunt werken moet je eerst _____.

Naam: _____

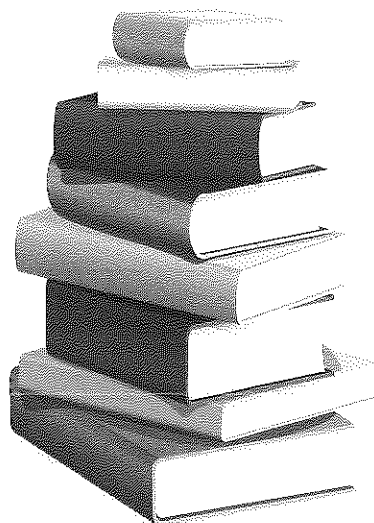
Boven- en onderliggende begrippen in een schema zetten (vraag 3)

- 3** Maak van deze tekst op een apart wit blad een schema met boven- en onderliggende begrippen. Van de 'genres' zet je er vijf in je schema en je zoekt bij twee genres zelf een voorbeeld van een boek dat je gelezen hebt.

Genre *(spreek uit zoals de Franse naam Jean en dan -re erachter)*

Boeken en romans worden ingedeeld in verschillende genres.
De meeste verhalenboeken horen thuis in de volgende genres:

- avontuur
- dierenverhalen
- detective
- fantasie
- gedichten
- griezelverhalen
- historische verhalen
- humor
- liefdesverhalen
- oorlogsverhalen
- sprookjes, mythen, legenden, sagen ...
- toekomstverhalen of sciencefiction

Fictie en non-fictie

Bovenstaande genres horen bij fictieboeken. Fictie staat voor alle boeken die verhalen bevatten: romans dus. Ze vertellen een verzonden en dus fictief verhaal. Een fictieboek zoek je op thema (bijvoorbeeld: spijbelen, verliefd zijn ...). Er bestaan ook non-fictieboeken. Die boeken zijn niet verzonden, maar informatief en zoek je op trefwoord. Non-fictieboeken behandelen een bepaald onderwerp. Ze kunnen gaan over bloemen en planten of buitenboordmotoren of misschien wel ... wolkenkrabbers.

Bron: Do van Ranst, B.I.B. *Boekenbende in de bib*, Davidsfonds/Infodok, 2007.

Naam: _____

Synoniemen geven (vraag 4)

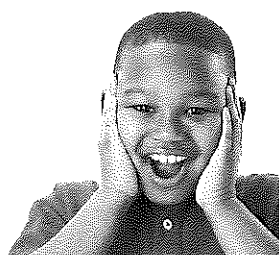
- 4** Bekijk deze foto's. Noteer een synoniem voor 'zo-even' bij de laatste foto. Je mag een woordenboek gebruiken.

Ik zag zo-even
een vreemd wezen!

Ja! Zojuist!

Ja! Zopas!

Ja!

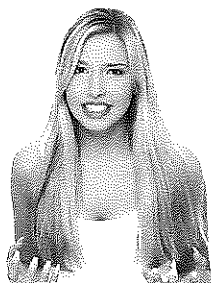
Niet alle woorden hebben synoniemen. Buitenboordmotor heet alleen maar buitenboordmotor. Maar vrolijk betekent ongeveer hetzelfde als blij en verheugd. Boos is een synoniem voor kwaad, verstoord, ontstemd of geïrriteerd. Wie nog kwader wordt, is nijdig, woedend, pijnlijk en nog veel meer. Het ene woord is deftiger dan het andere, of sterker, of platter.

- 5** Schrijf een synoniem van boos dat bij deze foto's past.

Willen jullie even zwijgen
alsjeblieft?

Houd allemaal je mond ...

Koppen dicht!

Naam: _____

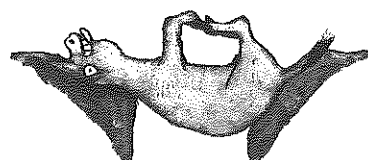
Samenstellingen herkennen en vormen (vraag 6)

- 6** Maak goede samenstellingen. Verbind de woorden links met de woorden rechts.
Let op: je moet niet alle woorden gebruiken.
Raadpleeg eventueel een woordenboek.

dag ☐
tuin ☐
spuit ☐
verkeers ☐
nagel ☐
lepel ☐

☐ licht
☐ bus
☐ lak
☐ broek
☐ bord
☐ boek

- 7** a Wat is een ezelsbruggetje? Zoek het woord eventueel op in je woordenboek of op het internet.

- b Bij het maken van samenstellingen moet je enkele regels in acht nemen.
Hieronder staat er één. Kun je die in je eigen woorden uitleggen?
Tip: met tarwe kun je tarwebloem maken maar niet tarwenbloem, dat is fout.

Mijn snot, dat bestaat, maar
mijn snotten, dat niet.
Zet nooit een ennetje
als je dat ziet.

Bijvoorbeeld: *snottebel rijstebrij komijnekaas*

- 8** Maak van deze woorden telkens een samenstelling:

hond + hok: _____ krokodil + tranen: _____
mens + hand: _____ benzine + pomp: _____
tarwe + brood: _____ spaghetti + saus: _____
leeuw + deel: _____

Naam: _____

Afleidingen vormen van een gegeven grondwoord (vraag 5)

9 Zoek de juiste afleiding!

zonder smaak: _____

iets dat gebakken is: _____

iemand die verkoopt: _____

iemand uit een vreemd land: _____

de schuld dragend: _____

iets niet kunnen geloven: _____

zonder zorgen: _____

iemand die in een dorp woont: _____

